

● กิซกร มหากมล

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

การคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวของเด็กและเยาวชน

การใช้โซเชียลมีเดีย

ไม่ว่าจะเป็น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ ยูทูป ดิจิต็อก ฯลฯ เข้ามามีบทบาทและได้รับความนิยม เป็นเสมือนอีกสังคมหนึ่งที่ทำให้ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นคนมีชื่อเสียงในโลกโซเชียลมีเดีย เป็นเน็ตไอดอล ทั้งยังทำให้คนธรรมดาได้ใกล้ชิดกับคนมีชื่อเสียง หรือบุคคลสาธารณะ

รวมทั้งเป็นช่องทางการทำธุรกิจ หรือการตลาดของผู้ประกอบการออนไลน์ด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ปกครองสร้างเฟซบุ๊กหรืออินสตาแกรมของลูก หรือนำภาพทั้งภาพนิ่งและเคลื่อนไหวของเด็กมาลงโซเชียลมีเดีย

สิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งมีในรัฐธรรมนูญฉบับนั้น มีหลักการว่า มนุษย์ทุกคนจะมีสิทธิในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน ฯลฯ และกฎหมายให้ความสำคัญกับ “การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล” รวมถึงการให้ข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

สิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญต่อเด็ก เพราะช่วยควบคุมการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาตามธรรมชาติของเด็ก เนื่องจากความเป็นส่วนตัวถูกนำมาเชื่อมโยงกับการสร้างอัตลักษณ์และความสามารถที่จะเข้าไปในความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

เด็กๆ เหล่านี้ยังไม่สามารถใช้โซเชียลมีเดียได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของเด็กที่เราเห็นบนโลกออนไลน์ จึงเป็นการโพสต์โดยพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

การแชร์รูปหรือวิดีโอของเด็กๆ เหล่านี้ นั้น อาจมีบุคคลเข้ามาชื่นชมและแชร์รูปหรือคลิปดังกล่าวในความน่ารักและความรู้เพียงเสี้ยวเดียวในขณะเดียวกันอีกแง่มุมหนึ่งนั้น อาจเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กในแง่ของข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าจะ เป็นชื่อ อายุ เพศ ที่อยู่ ฯลฯ หรือถูกนำไปใช้ในการทำการตลาดบนโลกออนไลน์ รวมถึงการนำวัยมาสู่เด็กโดยไม่รู้ตัว

เครือข่ายสังคมต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาออนไลน์ กระดานข่าว

หรือเว็บไซต์ต่างๆ มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก ที่เป็นเด็ก ทำให้เกิดความเสียดังต่อเด็กมากขึ้นหากนำไปใช้ในทางที่ผิด เช่น กระทำการแสวงหาผลประโยชน์เชิงพาณิชย์จากเด็กออนไลน์ การล่อลวงเด็ก เป็นต้น

สำหรับกฎหมายไทยนั้น มีพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 27 “ห้ามโฆษณาหรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง หรือเกียรติคุณ หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตัวเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ”

สำหรับเหตุผลที่ต้องคุ้มครองสิทธิเด็กนั้น เนื่องจากเด็กไม่รู้และไม่สามารถใช้สิทธิได้ด้วยตัวเอง ประเทศในสหภาพยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี กฎหมายเรื่องความเป็นส่วนตัวของเด็กเข้มงวดมาก โดยเฉพาะ การลงรูปภาพ หรือวิดีโอบนสื่อออนไลน์ พ่อแม่หรือผู้ปกครองอาจถูกเด็กฟ้องในภายหลังได้ เนื่องจากภาพของพวกเขาเมื่อครั้งนั้นยังเยาว์วัย

การโพสต์รูปหรือวิดีโอของเด็กบนสื่อออนไลน์ อาจทำให้กลุ่มคนที่มีรสนิยมชอบร่วมเพศกับเด็ก (Paedophiles) ใช้

ประโยชน์จากภาพหรือวิดีโอของเด็กบนสื่อออนไลน์ ซึ่งจะนำอันตรายมาสู่เด็กในชีวิตจริงได้

ในประเทศเยอรมนีนั้น กำหนดอายุของเด็กคือบุคคลที่อายุต่ำกว่า 14 ปี ห้ามพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เช็คอิน (check in) ว่าเด็กอยู่ที่ใดบนสื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก

อินสตาแกรม แม้ได้ก็จะอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครองก็ตาม

สำหรับสหรัฐ มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนโลกออนไลน์ (COPPA 1998) กำหนดอายุของเด็กคือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปีนั้น ไม่ควรอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์

ขณะที่ทางเฟซบุ๊กเองก็มีนโยบายห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปีมีบัญชี (account) เฟซบุ๊กเป็นของตนเอง และได้พิจารณาเรื่องการสร้างระบบแจ้งเตือนผู้ปกครองที่เอารูปลูกหลานขึ้นออนไลน์โดยไม่ได้ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวไว้

ทางเฟซบุ๊กเตือนเรื่องนี้ในออสเตรเลียและสหรัฐเช่นกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจนระหว่างความเป็นสาธารณะ (public) และความเป็นส่วนตัว (private)

ส่วนอินสตาแกรมก็ได้ออกนโยบายให้สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนโลกออนไลน์เช่นกัน โดยกำหนดว่าบุคคลที่มีบัญชีกับอินสตาแกรมได้จะต้องมีอายุ 13 ปีขึ้นไป หรือในบางกรณีที่มีคำสั่งศาลหรือกฎหมายควบคุม อาจบังคับให้เจ้าของบัญชีต้องมีอายุมากกว่านั้น หาก

สงสัยว่ามีคนแปลงหน้าหรือได้มีทำบัญชีของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี สามารถรีพอร์ตข้อมูลมาได้

ดังนั้น เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปีจึงไม่สามารถมีบัญชีส่วนตัวของตัวเองได้ หากมี ทางอินสตาแกรมจะทำการลบบัญชีส่วนตัวดังกล่าว เหมือนกับกรณีที่เคยเกิดกับลูกหรือน้องของดารา บุคคลที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ควรมีบทบัญญัติของกฎหมายหรือกำหนดเรื่องนโยบายความเป็นส่วนตัวส่วนตัวออนไลน์ที่ชัดเจนในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลออนไลน์ของเด็ก อีกทั้งมาตรฐานในการสร้างและรักษาฐานข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อปกป้องความลับ การรักษาความปลอดภัยและความสมบูรณ์ของข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก

ที่สำคัญคือ ควรกำหนดมิให้ผู้ใช้อำนาจปกครองใช้เปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กทางโซเชียลมีเดีย โดยไม่คำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและประโยชน์สูงสุดของเด็กทั้งในปัจจุบันและในอนาคต